

Wymagania edukacyjne dla klasy 1 po gimnazjum (stara podstawa programowa)

Wymagania ogólne:

I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.

Uczeń rozumie teksty o skomplikowanej budowie; dostrzega sensy zawarte w strukturze głębokiej tekstu; rozpoznaje funkcje tekstu i środki językowe służące ich realizacji; ma świadomość kryteriów poprawności językowej.

II. Analiza i interpretacja tekstów kultury.

Uczeń stosuje w analizie podstawowe pojęcia z zakresu poetyki; w interpretacji tekstu wykorzystuje wiedzę o kontekstach, w jakich może być on odczytywany; poznaje niezbędne dla lektury fakty z historii literatury i innych dziedzin humanistyki; odczytuje rozmaite sensy dzieła; dokonuje interpretacji porównawczej.

III. Tworzenie wypowiedzi.

Uczeń buduje wypowiedzi o wyższym stopniu złożoności; stosuje w nich podstawowe zasady logiki i retoryki; ma świadomość własnej kompetencji językowej.

Wymagania szczegółowe

Uczeń:

Dopuszczający 2	Dostateczny 3	Dobry 4	Bardzo dobry 5	Celujący 6
Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.				
Odtwarza informacje sformułowane wprost.	Odczytuje sens całego tekstu.	Odczytuje sens całego tekstu (a w nim znaczenia wyrazów, związków frazeologicznych, zdań, grup zdań uporządkowanych w akapicie, odróżnia znaczenie realne i etymologiczne).	Odczytuje sens całego tekstu (a w nim znaczenia wyrazów, związków frazeologicznych, zdań, grup zdań uporządkowanych w akapicie, odróżnia znaczenie realne i etymologiczne); potrafi wyjaśnić ich sens oraz funkcję na tle całości.	Odczytuje sens całego tekstu (a w nim znaczenia wyrazów, związków frazeologicznych, zdań, grup zdań uporządkowanych w akapicie, odróżnia znaczenie realne i etymologiczne); potrafi wyjaśnić ich sens oraz funkcję na tle całości.
Próbuje określić specyfikę tekstów publicystycznych.	Rozpoznaje specyfikę tekstów publicystycznych (artykuł, felieton, reportaż), politycznych (przemówienie) i popularnonaukowych; wśród tekstów prasowych rozróżnia wiadomość i komentarz.	Rozpoznaje specyfikę tekstów publicystycznych (artykuł, felieton, reportaż), politycznych (przemówienie) i popularnonaukowych; wśród tekstów prasowych rozróżnia wiadomość i komentarz; odczytuje zawarte w odbieranych teksach informacje zarówno jawne, jak i ukryte i popularnonaukowe.	Rozpoznaje specyfikę tekstów publicystycznych (artykuł, felieton, reportaż), politycznych (przemówienie) i popularnonaukowych; wśród tekstów prasowych rozróżnia wiadomość i komentarz; odczytuje zawarte w odbieranych teksach informacje zarówno jawne, jak i ukryte i popularnonaukowe.	Rozpoznaje specyfikę tekstów publicystycznych (artykuł, felieton, reportaż), politycznych (przemówienie) i popularnonaukowych; wśród tekstów prasowych rozróżnia wiadomość i komentarz; odczytuje zawarte w odbieranych teksach informacje zarówno jawne, jak i ukryte i popularnonaukowe.
Rozpoznaje typ nadawcy i adresata tekstu.	Rozpoznaje typ nadawcy i adresata tekstu.	Rozpoznaje typ nadawcy i adresata tekstu.	Rozpoznaje typ nadawcy i adresata tekstu.	Rozpoznaje typ nadawcy i adresata tekstu.

Zna pojęcie stylu i jego rodzaje.	Zna pojęcie stylu i jego rodzaje. Wskazuje charakterystyczne cechy stylu danego tekstu.	Zna pojęcie stylu i jego rodzaje. Wskazuje charakterystyczne cechy stylu danego tekstu. Rozpoznaje zastosowane w nim środki językowe.	Zna pojęcie stylu i jego rodzaje. Wskazuje charakterystyczne cechy stylu danego tekstu. Rozpoznaje zastosowane w nim środki językowe i ich funkcje w tekście.	Zna pojęcie stylu i jego rodzaje. Wskazuje charakterystyczne cechy stylu danego tekstu. Rozpoznaje zastosowane w nim środki językowe i ich funkcje w tekście.
Formułuje tezy i argumenty w wypowiedzi ustnej i pisemnej przy użyciu odpowiednich konstrukcji składniowych.	Formułuje tezy i argumenty w wypowiedzi ustnej i pisemnej przy użyciu odpowiednich konstrukcji składniowych.	Formułuje tezy i argumenty w wypowiedzi ustnej i pisemnej przy użyciu odpowiednich konstrukcji składniowych.	Formułuje tezy i argumenty w wypowiedzi ustnej i pisemnej przy użyciu odpowiednich konstrukcji składniowych.	Formułuje tezy i argumenty w wypowiedzi ustnej i pisemnej przy użyciu odpowiednich konstrukcji składniowych.
Wyróżnia argumenty, kluczowe pojęcia i twierdzenia w tekście argumentacyjnym.	Wyróżnia argumenty, kluczowe pojęcia i twierdzenia w tekście argumentacyjnym, dokonuje jego logicznego streszczenia.	Wyróżnia argumenty, kluczowe pojęcia i twierdzenia w tekście argumentacyjnym, dokonuje jego logicznego streszczenia.	Wyróżnia argumenty, kluczowe pojęcia i twierdzenia w tekście argumentacyjnym, dokonuje jego logicznego streszczenia.	Wyróżnia argumenty, kluczowe pojęcia i twierdzenia w tekście argumentacyjnym, dokonuje jego logicznego streszczenia.
Formułuje argumenty na podstawie tekstu oraz znanych kontekstów, w tym własnego doświadczenia.	Formułuje argumenty na podstawie tekstu oraz znanych kontekstów, w tym własnego doświadczenia.	Formułuje argumenty na podstawie tekstu oraz znanych kontekstów, w tym własnego doświadczenia.	Formułuje argumenty na podstawie tekstu oraz znanych kontekstów, w tym własnego doświadczenia.	Formułuje argumenty na podstawie tekstu oraz znanych kontekstów, w tym własnego doświadczenia.
		Przeprowadza logiczny wywód służący uprawomocnieniu formułowanych sądów.	Przeprowadza logiczny wywód służący uprawomocnieniu formułowanych sądów.	Przeprowadza logiczny wywód służący uprawomocnieniu formułowanych sądów.
Rozróżnia w dialogu odpowiedzi właściwe i unikowe.	Rozróżnia w dialogu odpowiedzi właściwe i unikowe.	Rozróżnia w dialogu odpowiedzi właściwe i unikowe.	Rozróżnia w dialogu odpowiedzi właściwe i unikowe.	Rozróżnia w dialogu odpowiedzi właściwe i unikowe.
Zna pojęcie ironii i potrafi wskazać ją w tekście.	Rozpoznaje w tekście ironię, objaśnia jej mechanizm.	Rozpoznaje w tekście ironię, objaśnia jej mechanizm i funkcję.	Rozpoznaje w tekście ironię, objaśnia jej mechanizm i funkcję.	Rozpoznaje w tekście ironię, objaśnia jej mechanizm i funkcję.
Samokształcenie				
Rozwija umiejętność pracy własnej.	Rozwija umiejętność pracy własnej, np. przez przygotowanie różnorodnych form prezentacji własnego stanowiska.	Rozwija umiejętność pracy własnej, np. przez przygotowanie różnorodnych form prezentacji własnego stanowiska.	Rozwija umiejętność pracy własnej, np. przez przygotowanie różnorodnych form prezentacji własnego stanowiska.	Rozwija umiejętność pracy własnej, np. przez przygotowanie różnorodnych form prezentacji własnego stanowiska.
	Porządkuje informacje w	Porządkuje informacje w	Porządkuje informacje w	Porządkuje informacje w problemowe całości poprzez

	problemowe całości poprzez ich wartościowanie.	problemowe całości poprzez ich wartościowanie.	problemowe całości poprzez ich wartościowanie.	ich wartościowanie.
Syntetyzuje poznawane treści wokół problemu, tematu, zagadnienia.	Syntetyzuje poznawane treści wokół problemu, tematu, zagadnienia oraz wykorzystuje je w swoich wypowiedziach.	Syntetyzuje poznawane treści wokół problemu, tematu, zagadnienia oraz wykorzystuje je w swoich wypowiedziach.	Syntetyzuje poznawane treści wokół problemu, tematu, zagadnienia oraz wykorzystuje je w swoich wypowiedziach.	Syntetyzuje poznawane treści wokół problemu, tematu, zagadnienia oraz wykorzystuje je w swoich wypowiedziach.
	Korzysta z literatury popularnonaukowej.	Korzysta z literatury naukowej lub popularnonaukowej.	Korzysta z literatury naukowej lub popularnonaukowej.	Korzysta z literatury naukowej i popularnonaukowej.
Sporządza bibliografię i przypis bibliograficzny, także źródeł elektronicznych.	Sporządza bibliografię i przypis bibliograficzny, także źródeł elektronicznych.	Sporządza bibliografię i przypis bibliograficzny, także źródeł elektronicznych.	Sporządza bibliografię i przypis bibliograficzny, także źródeł elektronicznych.	Sporządza bibliografię i przypis bibliograficzny, także źródeł elektronicznych.
	Dokonuje krytycznej selekcji źródeł.	Dokonuje krytycznej selekcji źródeł.	Dokonuje krytycznej selekcji źródeł.	Dokonuje krytycznej selekcji źródeł.
	Wybiera z tekstu odpowiednie cytaty i stosuje je w wypowiedzi.	Wybiera z tekstu odpowiednie cytaty i stosuje je w wypowiedzi.	Wybiera z tekstu odpowiednie cytaty i stosuje je w wypowiedzi.	Wybiera z tekstu odpowiednie cytaty i stosuje je w wypowiedzi.
		Wzbogaca swoją wypowiedź pozajęzykowymi środkami komunikacji.	Wzbogaca swoją wypowiedź pozajęzykowymi środkami komunikacji.	Wzbogaca swoją wypowiedź pozajęzykowymi środkami komunikacji.
Posługuje się słownikami ogólnymi języka, np. słownikiem ortograficznym, j. polskiego, także w wersji on-line.	Posługuje się słownikami ogólnymi języka polskiego oraz słownikami specjalistycznymi (np. frazeologicznymi), także w wersji on-line.	Posługuje się słownikami ogólnymi języka polskiego oraz słownikami specjalistycznymi (np. etymologicznymi, frazeologicznymi, skrótów, gwarowymi), także w wersji on-line.	Posługuje się słownikami ogólnymi języka polskiego oraz słownikami specjalistycznymi (np. etymologicznymi, frazeologicznymi, skrótów, gwarowymi), także w wersji on-line.	Posługuje się słownikami ogólnymi języka polskiego oraz słownikami specjalistycznymi (np. etymologicznymi, frazeologicznymi, skrótów, gwarowymi), także w wersji on-line;
Wykorzystuje multimedialne źródła informacji.	Wykorzystuje multimedialne źródła informacji.	Wykorzystuje multimedialne źródła informacji oraz dokonuje ich krytycznej oceny.	Wykorzystuje multimedialne źródła informacji oraz dokonuje ich krytycznej oceny.	Wykorzystuje multimedialne źródła informacji oraz dokonuje ich krytycznej oceny.
Gromadzi i przetwarza informacje.	Gromadzi i przetwarza informacje.	Gromadzi i przetwarza informacje.	Gromadzi i przetwarza informacje.	Gromadzi i przetwarza informacje.
	Sporządza bazę danych.	Sporządza bazę danych.	Sporządza bazę danych.	Sporządza bazę danych.
Korzysta z zasobów multimedialnych, np. z:	Korzysta z zasobów multimedialnych, np. z:	Korzysta z zasobów multimedialnych, np. z:	Korzysta z zasobów multimedialnych, np. z:	Korzysta z zasobów multimedialnych, np. z: bibliotek, słowników on-line, wydawnictw e-book, autorskich

bibliotek, słowników on-line, wydawnictw e-book, autorskich stron internetowych.	bibliotek, słowników on-line, wydawnictw e-book, autorskich stron internetowych.	bibliotek, słowników on-line, wydawnictw e-book, autorskich stron internetowych.	bibliotek, słowników on-line, wydawnictw e-book, autorskich stron internetowych.	stron internetowych.
Dokonuje wyboru źródeł internetowych	Dokonuje wyboru źródeł internetowych, uwzględniając kryterium poprawności rzeczowej.	Dokonuje wyboru źródeł internetowych, uwzględniając kryterium poprawności rzeczowej.	Dokonuje wyboru źródeł internetowych, uwzględniając kryterium poprawności rzeczowej oraz krytycznie ocenia ich zawartość.	Dokonuje wyboru źródeł internetowych, uwzględniając kryterium poprawności rzeczowej oraz krytycznie ocenia ich zawartość.
			Wykorzystuje formę projektu w przygotowaniu i prezentowaniu oraz popularyzowaniu swoich zainteresowań i osiągnięć.	Wykorzystuje formę projektu w przygotowaniu i prezentowaniu oraz popularyzowaniu swoich zainteresowań i osiągnięć.
Świadomość językowa				
Definiuje z pomocą słowników znaczenia słów.	Analizuje i definiuje (w razie potrzeby z pomocą słowników) znaczenia słów.	Analizuje i definiuje (w razie potrzeby z pomocą słowników) znaczenia słów.	Analizuje i definiuje (w razie potrzeby z pomocą słowników) znaczenia słów.	Analizuje i definiuje znaczenia słów.
Zna pojęcie znaku i systemu znaków.	Zna pojęcie znaku i systemu znaków. Uzasadnia, że język jest systemem znaków.	Zna pojęcie znaku i systemu znaków. Uzasadnia, że język jest systemem znaków.	Zna pojęcie znaku i systemu znaków. Uzasadnia, że język jest systemem znaków.	Zna pojęcie znaku i systemu znaków. Uzasadnia, że język jest systemem znaków.
Rozróżnia znaki werbalne i niewerbalne.	Rozróżnia znaki werbalne i niewerbalne. Ma świadomość ich różnych funkcji i sposobów interpretacji.	Rozróżnia znaki werbalne i niewerbalne. Ma świadomość ich różnych funkcji i sposobów interpretacji.	Rozróżnia znaki werbalne i niewerbalne. Ma świadomość ich różnych funkcji i sposobów interpretacji.	Rozróżnia znaki werbalne i niewerbalne. Ma świadomość ich różnych funkcji i sposobów interpretacji.
Podaje składowe aktu komunikacji językowej (komunikat, nadawca, odbiorca, kod, kontekst, kontakt).	Podaje składowe aktu komunikacji językowej i wyjaśnia je (komunikat, nadawca, odbiorca, kod, kontekst, kontakt).	Zna pojęcie aktu komunikacji językowej oraz jego składowe (komunikat, nadawca, odbiorca, kod, kontekst, kontakt).	Zna pojęcie aktu komunikacji językowej oraz jego składowe (komunikat, nadawca, odbiorca, kod, kontekst, kontakt).	Zna pojęcie aktu komunikacji językowej oraz jego składowe (komunikat, nadawca, odbiorca, kod, kontekst, kontakt).
				Rozpoznaje zjawiska powodujące niejednoznaczność wypowiedzi (homonimie, anakoluty np. idąc do pracy, padał śnieg;, elipsy, paradoksy).
Zna i nazywa funkcje tekstu (informatywną, poetycką, ekspresywną, impresywną – w tym	Rozpoznaje funkcje językowe tekstu (informatywną, poetycką, ekspresywną, impresywną).	Rozpoznaje i określa funkcje językowe tekstu (informatywną, poetycką, metajęzykową,	Rozpoznaje i określa funkcje językowe tekstu (informatywną, poetycką, metajęzykową,	Rozpoznaje i określa funkcje językowe tekstu (informatywną, poetycką, metajęzykową, ekspresywną, impresywną – w tym perswazyjną).

perswazyjną.		ekspresywną, impresywną – w tym perswazyjną).	ekspresywną, impresywną – w tym perswazyjną).	
Zna odmiany polszczyzny: odmiany terytorialne, środowiskowe, zawodowe.	Wskazuje w czytanych tekstach odmiany terytorialne, środowiskowe i zawodowe polszczyzny.	Wskazuje w czytanych tekstach i analizuje przykłady odmiany terytorialnych, środowiskowych i zawodowych polszczyzny.	Wskazuje w czytanych tekstach i analizuje przykłady odmiany terytorialnych, środowiskowych i zawodowych polszczyzny.	Wskazuje w czytanych tekstach i analizuje przykłady odmiany terytorialnych, środowiskowych i zawodowych polszczyzny.
	Rozpoznaje rodzaje stylizacji (archaizacja, dialektyzacja, kolokwializacja, stylizacja środowiskowa, biblijna, mitologiczna itp.).	Rozpoznaje rodzaje stylizacji (archaizacja, dialektyzacja, kolokwializacja, stylizacja środowiskowa, biblijna, mitologiczna itp.) i określa ich funkcje.	Rozpoznaje rodzaje stylizacji (archaizacja, dialektyzacja, kolokwializacja, stylizacja środowiskowa, biblijna, mitologiczna itp.) i określa ich funkcje.	Rozpoznaje rodzaje stylizacji (archaizacja, dialektyzacja, kolokwializacja, stylizacja środowiskowa, biblijna, mitologiczna itp.) i określa ich funkcje.
Wymienia i podaje podstawowe znaczenie biblizmów, mitologizmów, sentencji, przysłów i aforyzmów obecne w polskim dziedzictwie kulturowym.	Zna, rozumie biblizmy, mitologizmy, sentencje, przysłowia i aforyzmy obecne w polskim dziedzictwie kulturowym.	Zna, rozumie i funkcjonalnie wykorzystuje biblizmy, mitologizmy, sentencje, przysłowia i aforyzmy obecne w polskim dziedzictwie kulturowym.	Zna, rozumie i funkcjonalnie wykorzystuje biblizmy, mitologizmy, sentencje, przysłowia i aforyzmy obecne w polskim dziedzictwie kulturowym; oraz określa ich funkcje w tekście.	Zna, rozumie i funkcjonalnie wykorzystuje biblizmy, mitologizmy, sentencje, przysłowia i aforyzmy obecne w polskim dziedzictwie kulturowym; oraz określa ich funkcje w tekście.
Odróżnia słownictwo neutralne od słownictwa o zabarwieniu emocjonalnym, oficjalne od potocznego.	Rozpoznaje słownictwo o charakterze wartościującym; odróżnia słownictwo neutralne od słownictwa o zabarwieniu emocjonalnym, oficjalne od potocznego.	Rozpoznaje, słownictwo o charakterze wartościującym; odróżnia słownictwo neutralne od słownictwa o zabarwieniu emocjonalnym, oficjalne od potocznego.	Rozpoznaje słownictwo o charakterze wartościującym; odróżnia słownictwo neutralne od słownictwa o zabarwieniu emocjonalnym, oficjalne od potocznego.	Rozpoznaje słownictwo o charakterze wartościującym; odróżnia słownictwo neutralne od słownictwa o zabarwieniu emocjonalnym, oficjalne od potocznego.
Odróżnia słownictwo oficjalne od swobodnego.	Odróżnia słownictwo oficjalne od swobodnego, neutralne od emocjonalnego i wartościującego.	Odróżnia słownictwo oficjalne od swobodnego, neutralne od emocjonalnego i wartościującego.	Odróżnia słownictwo oficjalne od swobodnego, neutralne od emocjonalnego i wartościującego.	Odróżnia słownictwo oficjalne od swobodnego, neutralne od emocjonalnego i wartościującego.
Dbą o jasność i precyzję komunikatu.	Dbą o jasność i precyzję komunikatu.	Dbą o jasność i precyzję komunikatu.	Dbą o jasność i precyzję komunikatu.	Dbą o jasność i precyzję komunikatu.

	Odróżnia zamierzoną innowację językową od błędu językowego.	Odróżnia zamierzoną innowację językową od błędu językowego; określa funkcje innowacji językowej w tekście.	Odróżnia zamierzoną innowację językową od błędu językowego; określa funkcje innowacji językowej w tekście.	Odróżnia zamierzoną innowację językową od błędu językowego; określa funkcje innowacji językowej w tekście.
Stosuje zasady etyki wypowiedzi.	Stosuje zasady etyki wypowiedzi.	Stosuje zasady etyki wypowiedzi.	Stosuje zasady etyki wypowiedzi.	Stosuje zasady etyki wypowiedzi.
Operuje słownictwem z określonych kręgów tematycznych (na tym etapie rozwijanym i koncentrującym się przede wszystkim wokół tematów: Polska, Euro pa, świat – współczesność i przeszłość; kultura, cywilizacja, polityka).	Operuje słownictwem z określonych kręgów tematycznych (na tym etapie rozwijanym i koncentrującym się przede wszystkim wokół tematów: Polska, Euro pa, świat – współczesność i przeszłość; kultura, cywilizacja, polityka).	Operuje słownictwem z określonych kręgów tematycznych (na tym etapie rozwijanym i koncentrującym się przede wszystkim wokół tematów: Polska, Euro pa, świat – współczesność i przeszłość; kultura, cywilizacja, polityka).	Operuje słownictwem z określonych kręgów tematycznych (na tym etapie rozwijanym i koncentrującym się przede wszystkim wokół tematów: Polska, Euro pa, świat – współczesność i przeszłość; kultura, cywilizacja, polityka).	Operuje słownictwem z określonych kręgów tematycznych (na tym etapie rozwijanym i koncentrującym się przede wszystkim wokół tematów: Polska, Euro pa, świat – współczesność i przeszłość; kultura, cywilizacja, polityka).
Wykorzystuje wiedzę z dziedziny fleksji, słowotwórstwa, frazeologii i składni.	Wykorzystuje wiedzę z dziedziny fleksji, słowotwórstwa, frazeologii i składni.	Wykorzystuje wiedzę z dziedziny fleksji, słowotwórstwa, frazeologii i składni.	Wykorzystuje wiedzę z dziedziny fleksji, słowotwórstwa, frazeologii i składni.	Wykorzystuje wiedzę z dziedziny fleksji, słowotwórstwa, frazeologii i składni.
Analiza i interpretacja tekstów kultury				
Prezentuje własne przeżycia wynikające z kontaktu z dziełem sztuki.	Prezentuje własne przeżycia wynikające z kontaktu z dziełem sztuki.	Prezentuje własne przeżycia wynikające z kontaktu z dziełem sztuki. Dokonuje oceny dzieła.	Prezentuje własne przeżycia wynikające z kontaktu z dziełem sztuki. Dokonuje oceny dzieła.	Prezentuje własne przeżycia wynikające z kontaktu z dziełem sztuki. Dokonuje oceny dzieła.
	Rozpoznaje w tekście literackim środki stylistyczne poznane w gimnazjum oraz środki znaczeniowe: oksymoron, peryfrazę, hiperbole; leksykalne, w tym frazeologizmy; składniowe: antytezę, wyliczenie.	Rozpoznaje w tekście literackim środki stylistyczne poznane w gimnazjum oraz środki znaczeniowe: oksymoron, peryfrazę, eufonię, hiperbole; leksykalne, w tym frazeologizmy; składniowe: antytezę, paralelizm, wyliczenie, epiforę, elipsę; wersyfikacyjne, w tym przerzutnię oraz określa	Rozpoznaje w tekście literackim środki stylistyczne poznane w gimnazjum oraz środki znaczeniowe: oksymoron, peryfrazę, eufonię, hiperbole; leksykalne, w tym frazeologizmy; składniowe: antytezę, paralelizm, wyliczenie, epiforę, elipsę wersyfikacyjne, w tym przerzutnię oraz określa	Rozpoznaje w tekście literackim środki stylistyczne poznane w gimnazjum oraz środki znaczeniowe: oksymoron, peryfrazę, eufonię, hiperbole; leksykalne, w tym frazeologizmy; składniowe: antytezę, paralelizm, wyliczenie, epiforę, elipsę wersyfikacyjne, w tym przerzutnię oraz określa ich funkcje.

		ich funkcje.	ich funkcje.	
Interpretuje treści alegoryczne i symboliczne utworu literackiego.	Interpretuje treści alegoryczne i symboliczne utworu literackiego.	Interpretuje treści alegoryczne i symboliczne utworu literackiego.	Interpretuje treści alegoryczne i symboliczne utworu literackiego.	Interpretuje treści alegoryczne i symboliczne utworu literackiego.
Rozpoznaje w tekstach literackich: ironię i autoironię, komizm, tragizm, humor.	Rozpoznaje w tekstach literackich: ironię i autoironię, komizm, tragizm, humor, patos; rozumie wartościujący charakter.	Rozpoznaje w tekstach literackich: ironię i autoironię, komizm, tragizm, humor, patos; określa ich funkcje w tekście i rozumie wartościujący charakter.	Rozpoznaje w tekstach literackich: ironię i autoironię, komizm, tragizm, humor, patos; określa ich funkcje w tekście i rozumie wartościujący charakter.	Rozpoznaje w tekstach literackich: ironię i autoironię, komizm, tragizm, humor, patos; określa ich funkcje w tekście i rozumie wartościujący charakter.
	Rozumie pojęcie groteski.	Rozumie pojęcie groteski, rozpoznaje ją w tekstach oraz określa jej artystyczny i wartościujący charakter.	Rozumie pojęcie groteski, rozpoznaje ją w tekstach oraz określa jej artystyczny i wartościujący charakter.	Rozumie pojęcie groteski, rozpoznaje ją w tekstach oraz określa jej artystyczny i wartościujący charakter.
Zna treść lektur obowiązkowych.	Zna i rozumie treść lektur obowiązkowych.	Zna i rozumie treść lektur obowiązkowych oraz wykazuje się tą umiejętnością.	Zna i rozumie treść lektur obowiązkowych oraz wykazuje się tą umiejętnością.	Zna i rozumie treść lektur obowiązkowych oraz wykazuje się tą umiejętnością.
Rozpoznaje tematykę i problematykę poznanych tekstów.	Rozpoznaje tematykę i problematykę poznanych tekstów oraz jej związek z programami epoki literackiej, zjawiskami społecznymi, historycznymi.	Rozpoznaje tematykę i problematykę poznanych tekstów oraz jej związek z programami epoki literackiej, zjawiskami społecznymi, historycznymi, egzystencjalnymi i estetycznymi.	Rozpoznaje tematykę i problematykę poznanych tekstów oraz jej związek z programami epoki literackiej, zjawiskami społecznymi, historycznymi, egzystencjalnymi i estetycznymi; poddaje ją refleksji.	Rozpoznaje tematykę i problematykę poznanych tekstów oraz jej związek z programami epoki literackiej, zjawiskami społecznymi, historycznymi, egzystencjalnymi i estetycznymi; poddaje ją refleksji.
Rozpoznaje w utworze sposoby kreowania: świata przedstawionego (fabuły, bohaterów, akcji, wątków, motywów), narracji, sytuacji lirycznej; interpretuje je i wartościuje.	Rozpoznaje w utworze sposoby kreowania: świata przedstawionego (fabuły, bohaterów, akcji, motywów), narracji, sytuacji lirycznej.	Rozpoznaje w utworze sposoby kreowania: świata przedstawionego (fabuły, bohaterów, akcji, wątków, motywów), narracji, sytuacji lirycznej; interpretuje je i wartościuje.	Rozpoznaje w utworze sposoby kreowania: świata przedstawionego (fabuły, bohaterów, akcji, wątków, motywów), narracji, sytuacji lirycznej; interpretuje je i wartościuje.	Rozpoznaje w utworze sposoby kreowania: świata przedstawionego (fabuły, bohaterów, akcji, wątków, motywów), narracji, sytuacji lirycznej; interpretuje je i wartościuje.

Definiuje pojęcie motywu literackiego i toposu.	Rozumie pojęcie motywu literackiego i toposu, rozpoznaje podstawowe motywy i toposy.	Rozumie pojęcie motywu literackiego i toposu, rozpoznaje podstawowe motywy i toposy oraz dostrzega żywotność motywów biblijnych i antycznych w utworach literackich.	Rozumie pojęcie motywu literackiego i toposu, rozpoznaje podstawowe motywy i toposy oraz dostrzega żywotność motywów biblijnych i antycznych w utworach literackich; określa ich rolę w tworzeniu znaczeń uniwersalnych.	Rozumie pojęcie motywu literackiego i toposu, rozpoznaje podstawowe motywy i toposy oraz dostrzega żywotność motywów biblijnych i antycznych w utworach literackich; określa ich rolę w tworzeniu znaczeń uniwersalnych.
		Porównuje utwory literackie lub ich gradację; określa ich funkcje.	Porównuje utwory literackie lub ich gradację; określa ich funkcje.	Porównuje utwory literackie lub ich gradację; określa ich funkcje.
		Dostrzega kontynuacje i nawiązania w porównywanych utworach, określa cechy wspólne i różne.	Dostrzega kontynuacje i nawiązania w porównywanych utworach, określa cechy wspólne i różne.	Dostrzega kontynuacje i nawiązania w porównywanych utworach, określa cechy wspólne i różne.
Przedstawia propozycję interpretacji utworu.	Przedstawia propozycję interpretacji utworu, wskazuje w tekście miejsca, które mogą stanowić argumenty na poparcie jego propozycji interpretacyjnej.	Przedstawia propozycję interpretacji utworu, wskazuje w tekście miejsca, które mogą stanowić argumenty na poparcie jego propozycji interpretacyjnej.	Przedstawia propozycję interpretacji utworu, wskazuje w tekście miejsca, które mogą stanowić argumenty na poparcie jego propozycji interpretacyjnej.	Przedstawia propozycję interpretacji utworu, wskazuje w tekście miejsca, które mogą stanowić argumenty na poparcie jego propozycji interpretacyjnej.
	Wykorzystuje w interpretacji utworów literackich potrzebne konteksty, szczególnie kontekst historycznoliteracki, historyczny, biograficzny, mitologiczny, biblijny.	Wykorzystuje w interpretacji utworów literackich potrzebne konteksty, szczególnie kontekst historycznoliteracki, historyczny, kulturowy, filozoficzny, biograficzny, mitologiczny, biblijny.	Wykorzystuje w interpretacji utworów literackich potrzebne konteksty, szczególnie kontekst historycznoliteracki, historyczny, polityczny, kulturowy, filozoficzny, biograficzny, mitologiczny, biblijny, egzystencjalny.	Wykorzystuje w interpretacji utworów literackich potrzebne konteksty, szczególnie kontekst historycznoliteracki, historyczny, polityczny, kulturowy, filozoficzny, biograficzny, mitologiczny, biblijny, egzystencjalny.
Rozpoznaje obecne w utworach literackich wartości uniwersalne i narodowe oraz wyjaśnia ich znaczenie dla budowania własnego systemu	Rozpoznaje obecne w utworach literackich wartości uniwersalne i narodowe; określa ich rolę i związek z problematyką utworu oraz znaczenie dla budowania własnego systemu	Rozpoznaje obecne w utworach literackich wartości uniwersalne i narodowe; określa ich rolę i związek z problematyką utworu oraz znaczenie dla budowania własnego systemu	Rozpoznaje obecne w utworach literackich wartości uniwersalne i narodowe; określa ich rolę i związek z problematyką utworu oraz znaczenie dla budowania własnego systemu	Rozpoznaje obecne w utworach literackich wartości uniwersalne i narodowe; określa ich rolę i związek z problematyką utworu oraz znaczenie dla budowania własnego systemu

wartości.	systemu wartości.	budowania własnego systemu wartości.	budowania własnego systemu Wartości.	
Dostrzega w czytanych utworach cechy charakterystyczne określonej epoki – antyku, średniowiecza, renesansu, baroku.	Dostrzega w czytanych utworach cechy charakterystyczne określonej epoki – antyku, średniowiecza, renesansu, baroku.	Dostrzega w czytanych utworach cechy charakterystyczne określonej epoki – antyku, średniowiecza, renesansu, baroku.	Dostrzega w czytanych utworach cechy charakterystyczne określonej epoki – antyku, średniowiecza, renesansu, baroku.	Dostrzega w czytanych utworach cechy charakterystyczne określonej epoki – antyku, średniowiecza, renesansu, baroku.
	Analizując teksty dawne, dostrzega różnice językowe.	Analizując teksty dawne, dostrzega różnice językowe (fonetyczne, leksykalne).	Analizując teksty dawne, dostrzega różnice językowe (fonetyczne, leksykalne) wynikające ze zmian historycznych.	Analizując teksty dawne, dostrzega różnice językowe (fonetyczne, leksykalne) wynikające ze zmian historycznych.
	Porównuje utwory literackie lub ich fragmenty.	Porównuje utwory literackie lub ich fragmenty (dostrzega cechy wspólne i różne).	Porównuje utwory literackie lub ich fragmenty (dostrzega cechy wspólne i różne).	Porównuje utwory literackie lub ich fragmenty (dostrzega cechy wspólne i różne).
Rozpoznaje środki językowe.	Rozpoznaje środki językowe.	Rozpoznaje środki językowe i ich funkcje zastosowane w tekstach.	Rozpoznaje środki językowe i ich funkcje zastosowane w tekstach.	Rozpoznaje środki językowe i ich funkcje zastosowane w tekstach.
	Wymienia główne prądy filozoficzne: starożytności, średniowiecza, renesansu, baroku i oświecenia oraz określa ich wpływ na kulturę epoki.	Charakteryzuje główne prądy filozoficzne: starożytności, średniowiecza, renesansu, baroku i oświecenia.	Charakteryzuje główne prądy filozoficzne: starożytności, średniowiecza, renesansu, baroku i oświecenia oraz określa ich wpływ na kulturę epoki.	Charakteryzuje główne prądy filozoficzne: starożytności, średniowiecza, renesansu, baroku i oświecenia oraz określa ich wpływ na kulturę epoki.
Odczytuje pozaliterackie teksty kultury, stosując kod właściwy w danej dziedzinie sztuki, np. film, malarstwo, utwory muzyczne.	Wyjaśnia, stawia proste wnioski dotyczące pozaliterackich tekstów kultury, stosując kod właściwy w danej dziedzinie sztuki; (np. film, malarstwo, utwory muzyczne).	Interpretuje pozaliterackie teksty kultury, stosując kod właściwy w danej dziedzinie sztuki.	Porównuje pozaliterackie teksty kultury, stosując kod właściwy w danej dziedzinie sztuki.	Analizuje i ocenia pozaliterackie teksty kultury, stosując kod właściwy w danej dziedzinie sztuki.
Tworzenie wypowiedzi				
Formułuje tezy i argumenty w wypowiedzi ustnej i pisemnej przy użyciu odpowiednich	Formułuje tezy i argumenty w wypowiedzi ustnej i pisemnej przy użyciu odpowiednich konstrukcji składniowych.	Formułuje tezy i argumenty w wypowiedzi ustnej i pisemnej przy użyciu odpowiednich	Formułuje tezy i argumenty w wypowiedzi ustnej i pisemnej przy użyciu odpowiednich	Formułuje tezy i argumenty w wypowiedzi ustnej i pisemnej przy użyciu odpowiednich konstrukcji składniowych.

konstrukcji składniowych.		konstrukcji składniowych.	konstrukcji składniowych.	
	Wskazuje i rozróżnia cele perswazyjne w wypowiedzi literackiej i nieliterackiej.	Wskazuje i rozróżnia cele perswazyjne w wypowiedzi literackiej i nieliterackiej.	Wskazuje i rozróżnia cele perswazyjne w wypowiedzi literackiej i nieliterackiej.	Wskazuje i rozróżnia cele perswazyjne w wypowiedzi literackiej i nieliterackiej.
	Rozumie zasadę kompozycyjną tekstów (np. teza, argumenty, apel, pointa).	Rozumie i stosuje w tekstach retorycznych zasadę kompozycyjną (np. teza, argumenty, apel, pointa).	Rozumie i stosuje w tekstach retorycznych zasadę kompozycyjną (np. teza, argumenty, apel, pointa).	Rozumie i stosuje w tekstach retorycznych zasadę kompozycyjną (np. teza, argumenty, apel, pointa).
Wymienia podstawowe środki retoryczne (np. apostrofy, pytania retoryczne, wyliczenia, wykrzyknienia, powtórzenia).	Wyjaśnia, w jaki sposób użyte środki retoryczne (np. apostrofy, pytania retoryczne, wyliczenia, wykrzyknienia, powtórzenia, przerzutnie).	Wyjaśnia, w jaki sposób użyte środki retoryczne (np. pytania retoryczne, wyliczenia, wykrzyknienia, paralelizmy, powtórzenia, apostrofy, przerzutnie, inwersje) i wie jak oddziałują na odbiorcę.	Wyjaśnia, w jaki sposób użyte środki retoryczne (np. pytania retoryczne, wyliczenia, wykrzyknienia, paralelizmy, powtórzenia, apostrofy, przerzutnie, inwersje) oddziałują na odbiorcę.	Wyjaśnia, w jaki sposób użyte środki retoryczne (np. pytania retoryczne, wyliczenia, wykrzyknienia, paralelizmy, powtórzenia, apostrofy, przerzutnie, inwersje) oddziałują na odbiorcę.
			Rozróżnia typy argumentów, w tym argumenty pozamerytoryczne (np. odwołujące się do litości, niewiedzy, groźby, autorytetu, argumenty ad personam).	Rozróżnia typy argumentów, w tym argumenty pozamerytoryczne (np. odwołujące się do litości, niewiedzy, groźby, autorytetu, argumenty ad personam).
	Rozumie, na czym polega logika i konsekwencja toku rozumowania w wypowiedziach argumentacyjnych.	Rozumie, na czym polega logika i konsekwencja toku rozumowania w wypowiedziach argumentacyjnych i stosuje je we własnych tekstach.	Rozumie, na czym polega logika i konsekwencja toku rozumowania w wypowiedziach argumentacyjnych i stosuje je we własnych tekstach.	Rozumie, na czym polega logika i konsekwencja toku rozumowania w wypowiedziach argumentacyjnych i stosuje je we własnych tekstach.
Przygotowuje wypowiedź (wybiera formę gatunkową i odpowiedni układ kompozycyjny).	Przygotowuje wypowiedź (wybiera formę gatunkową i odpowiedni układ kompozycyjny, analizuje temat).	Przygotowuje wypowiedź (wybiera formę gatunkową i odpowiedni układ kompozycyjny, analizuje temat, sporządza plan wypowiedzi).	Przygotowuje wypowiedź (wybiera formę gatunkową i odpowiedni układ kompozycyjny, analizuje temat, sporządza plan wypowiedzi, dobiera	Przygotowuje wypowiedź (wybiera formę gatunkową i odpowiedni układ kompozycyjny, analizuje temat, sporządza plan wypowiedzi, dobiera właściwe słownictwo).

			właściwe słownictwo).	
Próbuje tworzyć samodzielnie wypowiedź argumentacyjną.	Tworzy samodzielnie wypowiedź argumentacyjną według podstawowych zasad logiki.	Tworzy samodzielnie wypowiedź argumentacyjną według podstawowych zasad logiki i retoryki.	Tworzy samodzielnie wypowiedź argumentacyjną według podstawowych zasad logiki i retoryki.	Tworzy samodzielnie wypowiedź argumentacyjną według podstawowych zasad logiki i retoryki.
Publicznie wygłasza przygotowaną przez siebie wypowiedź.	Publicznie wygłasza przygotowaną przez siebie wypowiedź, dbając o dźwiękową wyrazistość przekazu.	Publicznie wygłasza przygotowaną przez siebie wypowiedź, dbając o dźwiękową wyrazistość przekazu (w tym także tempo mowy i donośność głosu).	Publicznie wygłasza przygotowaną przez siebie wypowiedź, dbając o dźwiękową wyrazistość przekazu (w tym także tempo mowy i donośność głosu).	Publicznie wygłasza przygotowaną przez siebie wypowiedź, dbając o dźwiękową wyrazistość przekazu (w tym także tempo mowy i donośność głosu).
	Opracowuje redakcyjnie własny tekst (dokonuje uzupełnień, przekształceń).	Opracowuje redakcyjnie własny tekst (dokonuje uzupełnień, przekształceń, skrótów, eliminuje przypadkową niejednoznaczność wypowiedzi).	Opracowuje redakcyjnie własny tekst (dokonuje uzupełnień, przekształceń, skrótów, eliminuje przypadkową niejednoznaczność wypowiedzi, sporządza przypisy).	Opracowuje redakcyjnie własny tekst (dokonuje uzupełnień, przekształceń, skrótów, eliminuje przypadkową niejednoznaczność wypowiedzi, sporządza przypisy).
Streszcza cudzy tekst.	Wykonuje różne działania na tekście cudzym, np. streszcza, parafrazuje.	Wykonuje różne działania na tekście cudzym, np. streszcza, parafrazuje, sporządza.	Wykonuje różne działania na tekście cudzym, np. streszcza, parafrazuje, sporządza.	Wykonuje różne działania na tekście cudzym, np. streszcza, parafrazuje, sporządza.